

Escola Universitaria de Enfermería Povisa

ORGANIZACIÓN

A Escola Universitaria de Enfermería de Povisa, adscrita á Universidade de Vigo, naceu oficialmente no ano 1991, baixo o patronazgo do Hospital Povisa coa idea de desenvolver unha función docente que consideraba adecuada e beneficiosa para un centro das súas características, formando profesionais de Enfermería que cando terminasen os seus estudos, puidesen pasar a formar parte da División de Enfermería do Hospital, estendendo na actualidade dita filosofía a todos os estamentos sanitarios tanto españois como estranxeiros.

A filosofía do Centro Estudos Povisa é formar profesionais capaces de exercer as funcións específicas de cada unha das titulacións que imparte, así como fomentar o traballo mediante a colaboración con outros profesionais da saúde e chegar a conseguir obxectivos comúns.

Para chegar a esta meta, a formación do alumnado apóiase en tres alicerces fundamentais: O desenvolvemento de clases teórico-prácticas enfocadas á resolución de problemas, impartidas por especialistas en cada unha das materias, o fomento da aplicación práctica dos conceptos teóricos, mediante a avaliación continuada do alumno por medio de tutorías, o que ten especial interese sobre todo nos créditos prácticos clínicos, avaliación que se realiza en colaboración cos profesionais das diferentes unidades onde o alumno realiza estes créditos.

ÓRGANOS DE GOBIERNO

Director: MANUEL TORRES VIZCAYA

Subdirectora: MARÍA GIRÁLDEZ MIRANDA

Secretaria: ALICIA MUIÑOS ÁLVAREZ

Delegado U. VIGO : RAÚL IGLESIAS BLANCO

ESTRUCTURAS

INFRAESTRUTURAS: Situada na rúa Romil 75 / 77 da cidade de Vigo, a escola conta cunha superficie aproximada aos 2.500 m², distribuídos en catro plantas que compoñen a estrutura do Centro. A entrada á Escola conta cunha rampla especialmente para acceso a discapacitados.

As aulas destinadas a docencia son as seguintes :

- AULA 11 □ 1º CURSO
- AULA 21 □ 2º CURSO
- AULA 23 □ 3º CURSO
- AULA 1 □ 4º CURSO
- AULA S1, S2, S4, S5 Y S7 □ todos os cursos.

EQUIPO DIRECTIVO

Director: MANUEL TORRES VIZCAYA

Subdirectora: E. MARÍA GIRÁLDEZ MIRANDA

OS DOCENTES

<http://cepovisa.com/escuela-universitaria/docencia/profesorado/>

INGRESO E ADMISIÓN

Enfermería é unha profesión regulada, é dicir aquela cuxa actividade profesional está subordinada a disposicións legais e á posesión dunha determinada cualificación profesional, polo que o Grao en Enfermería capacita para o exercicio da profesión de Enfermería, baseado na ORDE CIN/2134/2008, do 3 de xullo, que establece os requisitos para a verificación dos títulos universitarios oficiais que habiliten para o exercicio da profesión de Enfermería.

O Título planificouse unha formación total de 240 créditos ECTS, dividida en oito cuatrimestres, cunha duración de catro anos lectivos e cun tipo de ensino de carácter presencial.

Número de prazas máximas de novo ingreso ofertadas no primeiro curso de implantación por modalidade de ensino: 70 prazas.

Non se establecen probas adicionais para o acceso ao título de Grao en Enfermería, aténdose unicamente ao establecido pola CIUG e pola normativa vixente de Universidade de Vigo.

Recoméndase unha actitude de axuda ás persoas e unha visión integral capaz de relacionar e relacionarse con todas as dimensións do ser humano. Ademais, debería demostrar unha adecuada disposición para o traballo en equipo, o estudo continuado, reflexivo e crítico, a capacidade de adaptación continua ao cambio e o manexo de situacións con gran carga física e emocional. Igualmente requírese responsabilidade, equilibrio, madurez persoal e boa saúde.

METODOLOXÍA DOCENTES

A metodoloxía docente a nivel xeral varía segundo o tipo de materia a impartir, as máis utilizadas son:

Clase expositivas.

Sesións en sala de demostracións.

Talleres.

Estudos de casos, análises diagnósticos, aprendizaxe baseada en problemas.

Traballos individuais e grupais relacionados cos contidos da materia.

Resolución de problemas.

Manexo da tecnoloxía da información e a comunicación.

Tanto o tipo de metodoloxía como o sistema de avaliación de todas as materias están perfectamente deseñados na Guías Docnet e ditas guías renóvanse curso a curso.

APOIO E SEQUEMENTO

O estudante matriculado conta cun sistema de apoio e seguimento, primeiramente a través da Universidade de Vigo e mediante o Plan de Acción Titorial (PATEUE) do Centro.

Esta titulación posibilita o acceso ao segundo e terceiro grao de desenvolvemento académico (Máster e Doutoramento) e ás especialidades específicas da titulación definidas polo Ministerio de Sanidade.

Grao en Enfermaría

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
11593-53747	Anatomía humana	1c	9

11593-53748	Psicología	1c	9
11593-53749	Bioquímica	1c	6
11593-53750	Fisiología humana	2c	9
11593-53751	Estadística, TRIC y bases de la investigación	2c	9
11593-53752	Enfermería comunitaria I	2c	6
11593-53753	Fundamentos de enfermería I	1c	6
11593-53754	Fundamentos de enfermería II	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Anatomía humana				
Materia	Anatomía humana			
Código	11593-53747			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Povisa)			
Coordinador/a	Álvarez Fernández, Félix			
Profesorado	Álvarez Fernández, Félix Ortiz Rey, José Antonio			
Correo-e	felixformacion86@gmail.com			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	Descríbese a anatomía macro e microscópica normais do corpo humano, desde o punto de vista topográfico e estrutural, con especial interese na anatomía funcional. Preténdese que, integrando este coñecemento coa fisioloxía e a bioquímica, os alumnos poidan recoñecer as alteracións morfolóxicas, e anatomofuncionales producidas polas diferentes formas de enfermar.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos
B1	RA01 Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
	A1	B1
Ser capaz de utilizar, de forma apropiada, os conceptos básicos adquiridos sobre as estruturas dos diversos órganos e sistemas que compoñen o corpo humano.		

Contidos

Tema	
Citloxía e histoloxía	Concepto. A célula epitelial e o tecido epitelial: tipos, características, localización e funcións. A pel. As células do tecido conxuntivo. O tecido conxuntivo: tipos, características, localización e funcións. Os tecidos de sostén; óso e cartilaxe: características, localización e funcións. A célula muscular e o tecido muscular: características, localización e funcións. As células do tecido nervioso, e o tecido nervioso: características, localización e funcións. A substancia gris e a substancia branca. Medula ósea. O sangue. Tecido linfoide: órganos linfoides.
Embrioloxía	Meiose. Gametoxénese. Fecundación. Segmentación. Blástula. Ectodermo, endodermo, mesodermo. Implantación e placentación. Desenvolvemento embrionario.
Concepto de Anatomía Humana. Posición anatómica e puntos de referencia.	Xeneralidades de anatomía humana. Terminoloxía anatómica. Posición anatómica. Termos de relación, comparación e movementos. Planos anatómicos. Cavidades orgánicas. Mediastino e peritoneo. Órganos, aparellos e sistemas.
Aparello locomotor	Osteoloxía do esqueleto axial. Osteoloxía do esqueleto apendicular. Artrolloxía. Miolloxía. Vascularización e inervación. Anatomía de superficie.

Sistema endocrino	Organización do sistema endocrino. Localización e características anatómicas das glándulas endocrinas. Anatomía do eixo hipotálamo-hipofisario.
Órganos dos sentidos	Xeneralidades. Sensibilidade táctil, gustativa e olfativa. O ollo. O oído.
Sistema Nervioso	Organización: sistemas nerviosos central e periférico. Órganos do sistema nervioso central: organización anatómica e localización; as súas estruturas e os seus compoñentes: encéfalo e medula espinal. Meninxes e líquido cefalorraquídeo. Órganos do sistema nervioso periférico: organización anatómica e localización; as súas estruturas e os seus compoñentes. Vías nerviosas do sistema nervioso central e nervios periféricos (craniais e raquídeos) sensitivos e motores máis importantes. Plexos nerviosos. Sistema nervioso autónomo ou vexetativo.
Sistema cardiocirculatorio	Anatomía do corazón. Anatomía do sistema circulatorio. Organización do sistema cardiocirculatorio.
Aparello respiratorio	Vías respiratorias superiores (nariz, farinxe, larinxe). Vías respiratorias inferiores (traquea e bronquios principais). Pulmón e pleura.
Aparello dixestivo	A boca e as glándulas salivais. Farinxe. Esófago. Estómago. Intestino delgado e groso. Fígado, vesícula biliar e páncreas.
Aparello xenitourinario	Anatomía dos principais órganos (riles, uréteres, vexiga, uretra). Organización do sistema urinario. Órganos reprodutores masculinos (próstata, vesículas seminales, testículos, pene). Organización do sistema reprodutor masculino e vía seminal. Órganos reprodutores femininos (vulva, vaxina, útero, ovarios, trompas de Falopio). Organización do sistema reprodutor feminino. A placenta. A mama.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Lección maxistral	72	92	164
Prácticas de laboratorio	6	30	36
Exame de preguntas obxectivas	2	9	11
Práctica de laboratorio	1	3	4
Práctica de laboratorio	1	2	3
Práctica de laboratorio	1	2	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas das prácticas para desenvolver polo estudante.
Prácticas de laboratorio	Estudo de ósos (reais e réplicas), modelos anatómicos, recursos web ou/e láminas anatómicas ou/e radiolóxicas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Aténdese a todo tipo de consultas xa sexa dentro da propia hora de clase, en titoría, ou mediante correo electrónico
Prácticas de laboratorio	Aténdese a todo tipo de consultas xa sexa dentro da propia hora de clase, en titoría, ou mediante correo electrónico

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Exame de preguntas obxectivas	O exame final constará de 40 preguntas tipo test (+3 preguntas de reserva) con 4 opcións de resposta e unha soa válida. Non será obrigatorio responder a todas as preguntas. Aquelas que estean correctas computarán un punto, as erróneas restarán 0.25 e as que estean en branco non computarán. Os alumnos dispoñerán de 60 minutos para a realización da proba.	40	A1	B1
Práctica de laboratorio	PRÁCTICA DE LABORATORIO I: O alumnado será avaliado de cada unha das prácticas de laboratorio de ósos e modelos anatómicos mediante unha proba tipo test composta por 20 preguntas (+2 de reserva). Estas probas realizaranse o día de clase posterior á realización da práctica, sendo obrigatoria a asistencia previa á práctica.	20	A1	B1
Práctica de laboratorio	PRÁCTICA DE LABORATORIO II: O alumnado será avaliado de cada unha das prácticas de laboratorio de ósos e modelos anatómicos mediante unha proba tipo test composta por 20 preguntas (+2 de reserva). Estas probas realizaranse o día de clase posterior á realización da práctica, sendo obrigatoria a asistencia previa á práctica.	20	A1	B1
Práctica de laboratorio	PRÁCTICA DE LABORATORIO III: O alumnado será avaliado de cada unha das prácticas de laboratorio de ósos e modelos anatómicos mediante unha proba tipo test composta por 20 preguntas (+2 de reserva). Estas probas realizaranse o día de clase posterior á realización da práctica, sendo obrigatoria a asistencia previa á práctica.	20	A1	B1

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN

O primeiro día de clase os docentes expoñen a planificación da materia e os horarios de titoría, e informan sobre as opcións de avaliación (CONTINUA ou GLOBAL), para que elixan a que máis se axuste ás súas necesidades. Presuponse a avaliación continua, o rexeitamento a esta e a elección de avaliación global, será comunicada formalmente segundo a metodoloxía establecida para iso e publicada na web.

Avaliación Continua (AC): O 20 % de faltas de asistencia non xustificadas implica a perda do dereito á AC, considerándose faltas xustificadas: a realización de exames, a presenza en órganos colexiados, o ingreso hospitalario e a enfermidade ou baixa médica (anexando xustificante pertinente). A cualificación da EC obterase mediante a suma das probas desenvolvidas na aula: PRÁCTICA DE LABORATORIO I (20%), PRÁCTICA DE LABORATORIO II (20%), PRÁCTICA DE LABORATORIO III (20%) e EXAME (40%). Deberase alcanzar unha nota mínima de 5/10 en cada metodoloxía para computar a avaliación continua. A data da realización das prácticas de laboratorio será comunicada polo coordinador da materia ao estudantado en clase con antelación.

Cada práctica de laboratorio avaliarase mediante unha proba tipo test composta por 20 preguntas (+2 de reserva). Estas probas realizaranse o día de clase posterior á realización da práctica, sendo obrigatoria a asistencia previa a esta. Será obrigatoria a asistencia ás tres prácticas de laboratorio, así como a realización posterior das tres probas de avaliación. En caso de ausencia por causa xustificada a algún dos talleres obrigatorios, acordarase co docente a avaliación de mesmo.

O exame final constará de 40 preguntas tipo test (+3 preguntas de reserva) con 4 opcións de resposta e unha soa válida. Non será obrigatorio responder a todas as preguntas. Aquelas que estean correctas computarán un punto, as erróneas restarán 0.25 e as que estean en branco non computarán. Os alumnos dispoñerán de 60 minutos para a realización da proba. O exame realizarase na data establecida no calendario oficial e publicada na web, nas AULAS 21 e 23.

Aqueles estudantes que non sigan ou perdesen a AC, serán cualificados mediante avaliación global.

Avaliación global (AG): Aqueles alumnos que opten pola avaliación global, serán avaliados da seguinte maneira:

□ PRÁCTICA DE LABORATORIO III: (20%): Os alumnos realizarán a práctica de laboratorio que será de asistencia obrigatoria. Serán avaliados do mesmo mediante unha proba de tipo test composta por 20 preguntas de tipo test + 2 de reserva. A data será anunciada polo coordinador da materia na aula e través de MOOVI con antelación. Será un taller de asistencia obrigatoria; en caso de non asistir a materia non poderá ser superada. Ademais, terá que obter unha nota mínima de 5.0 sobre 10. En caso de ausencia por causa xustificada, acordarase co docente a avaliación de mesmo.

□ EXAME FINAL (80%): O exame constará de 100 preguntas tipo test (+ 3 preguntas de reserva) con 4 opcións de resposta e unha soa válida. Non será obrigatorio responder a todas as preguntas. Aquelas que estean correctas computarán 1 punto, as erróneas restarán 0.25 puntos e as que estean en branco non computarán. Será necesario obter unha nota mínima de 5/10 para poder facer aprobar a materia e computar o taller. O exame realizarase na data establecida no calendario oficial e

publicado na web. Os alumnos disporán de 90 minutos para a realización da proba.

2ª OPORTUNIDADE: O non superar a materia en calquera das dúas modalidades en 1ª oportunidade, implica que na 2ª oportunidade optarase por avaliación global, pero neste caso só se realizará un exame tipo test composto por 100 preguntas (+ 3 preguntas de reserva) con 4 opcións de resposta e unha soa válida. Non será obrigatorio responder a todas as preguntas. Aquelas que estean correctas computarán 1 punto, as erróneas restarán 0.25 puntos e as que estean en branco non computarán. Suporá o 100% da calificación final.

O exame realizarase na data establecida no calendario oficial e publicado na web. Os alumnos contarán con 120 minutos para a realización da proba.

MATRÍCULA DE HONRA: Para discernir a Matrícula de Honra en caso de idéntica cualificación entre varios estudantes, utilízase como criterio de asignación o expediente académico na data en cuestión. **COMPROMISO ÉTICO:** Espérase que o estudantado presente un comportamento ético adecuado. En caso de detectar un comportamento non ético (copia, plaxio, utilización de aparellos electrónicos non autorizados etc.)/ etc.), considerarase que non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Nese caso, a cualificación final en primeira convocatoria será de suspenso (0,0), segundo normativa vixente da UVigo. Non se permitirá a utilización de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación salvo autorización expresa.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

Introdución á enfermaría clínica/V53G140V01201

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Bioquímica: Bioquímica/V53G140V01103

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicoloxía				
Materia	Psicoloxía			
Código	11593-53748			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Povisa)			
Coordinador/a	Tapia Jara, Iratxe			
Profesorado	Tapia Jara, Iratxe Torres Vizcaya, Manuel Zozaya Piñeiro, Laura			
Correo-e	iratxejara@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	O traballo da enfermaría é un dos eixos principais para axudar a conseguir o benestar do individuo, familia e comunidade. A materia de Enfermaría en Saúde Mental proporciona coñecementos, mellora actitudes e proporciona habilidades para dar coidados en todos os niveis asistenciais: prevención da saúde mental, protección, procesos *rehabilitadores e loita contra a *estigmatización da sociedade ante as persoas con trastornos mentais e familia. O perfil competencial determina que o profesional de enfermaría estará capacitado para identificar alteracións de saúde mental, problemas emocionais / afectivos do comportamento humano e dar resposta con coidados idóneos utilizando a relación terapéutica de axuda como instrumento básico.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A10	Identificar as respostas psicosociais das persoas #ante as diferentes situacións de saúde (en particular a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas
A11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento
A14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar ao estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia
A23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas da contorna, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.
B9	RA24 Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
B22	RA52 Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos pacientes en situación de enfermidade avanzada e/o terminal
C6	RA27 Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco, sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte
C12	RA55 Ser capaz de resolver problemas nunha contorna interdisciplinar, desenvolvendo ao máximo tanto as posibilidades creativas e formais, mediante o uso crítico da información, a interpretación e a análise de datos estatísticos básicos, e a aplicación de coñecementos metodolóxicos elementais; integrando as Tecnoloxías da Relación, Información e Comunicación como ferramentas para buscar, xestionar e comunicar información científica, favorecer o traballo colaborativo, apoiar a xestión de información clínica e deseñar propostas innovadoras na práctica enfermeira
D7	RA12 Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses
D8	RA14 Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar ao estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber entender as bases psicolóxicas clásicas e a súa relación coa enfermería	A10	B9	C12	D7
	A11			D8
Ser capaz de aplicar o pensamento científico a vida cotiá e laboral.	A14	B22	C6	D8
	A23			

Contidos

Tema

Tema 1: Introducción á psicoloxía	Concepto de psicoloxía Clasificación da psicoloxía dentro das ciencias Orixes históricas da psicoloxía Ramas de psicoloxía Métodos de investigación en psicoloxía A psicoloxía na enfermaría e nas ciencias da saúde
Tema2: Identificación de fenómenos psicosociais.	Perspectiva holística da persoa. Dimensión intelectual. Introducción Valor adaptativo da aprendizaxe e a memoria. Aprendendo. Introdución á orixe da motivación. Motivación intrínseca e extrínseca. Disposición motivacional do paciente. Aplicación en coidados de enfermaría. Introdución. Concepto e Compoñentes da emoción. Funcións das emocións. Dimensións da experiencia emocional. Aplicación dos coidados de enfermaría.
Tema 3: Procesos psicolóxicos	Percepción sensorial e atención, requisitos para a percepción do mundo exterior. Factores que inflúen na percepción. Percepción de síntomas e sufrimento. Percepción social. Percepción de control. Memoria. Relevancia do estudo da aprendizaxe e a memoria. Intelixencia
Tema 4: Identificar habilidades básicas de comunicación efectiva.	Introdución Concepto de comunicación. Axiomas da comunicación humana Diferenzas entre comunicación e linguaxe: a especificidade de linguaxe humana Desenvolvemento da linguaxe na infancia. Aplicación en coidados de enfermaría. Actitudes básicas dos profesionais sanitarios. Sistemas para mellorar as habilidades de comunicación do paciente
Tema 5: Actitudes e coñecementos básicos da relación terapéutica.	Introdución. Perspectiva holística da saúde. Algúns conceptos holísticos de interese. Perspectiva holística e coidados de enfermaría. Aspectos psicosociais da atención. A enfermidade e hospitalización A ansiedade e a tensión como compoñentes básicos de enfermarse Aspectos psicolóxicos da dor. Perdas e proceso de doazón. Métodos alternativos para mellorar o benestar do paciente. Técnicas relacionais en enfermaría. A relación enfermeira/paciente. Aspectos psicosociais do paciente cirúrxico, do paciente crónico e do paciente terminal. O paciente ingresado nunha unidade de coidados especiais
Tema 6: Fases do desenvolvemento evolutivo	Infancia. Teorías do desenvolvemento. Desenvolvemento do neno. Experiencias de hospitalización. Adolescencia Dimensións, biolóxica, psicolóxica, social e espiritual. Aplicación aos coidados de enfermaría. Idade adulta Etapas e características da vida adulta. Solicitude a coidado de enfermeira. Maiores, etapas e características. Dimensións biolóxicas psicolóxico, social e espiritual. Aplicación aos coidados de enfermaría
Tema7: Fases do desenvolvemento humano desde o punto de vista psicosocial.	A persoa como unidade de relación. Consideracións psicosociais básicas Relacións interpersoais. Valores e crenzas. Actitudes e procesos de cambio. A relación interpersoal. O autocoidado como estratexia de crecemento persoal. Técnicas para desenvolver os recursos persoais. A familia e as formas familiares. Sistemas de apoio social. A familia como sistema. Acontecementos vitais, crises e homeostasis familiar. Ciclos evolutivos e familia. A familia atípica. Outras estruturas de roles *parentales. Factores de risco e familias en crises. A enfermeira nos grupos. Os grupos, técnicas grupais en enfermaría. Liderado e capacidade de influencia. Liderado de enfermaría. O equipo de enfermaría como grupo de traballo.
Tema 8: Xestión de problemas relacionados coa violencia de xénero.	Introdución e marco conceptual da violencia de xénero. Definición. Perfil do acosador-agresor. Perfil da vítima. Inicio do proceso. Descrición do proceso de violencia de xénero. Consecuencias para a vítima. Prevención e educación para a igualdade.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Lección maxistral	29	30	59

Estudo de casos	12	10	22
Seminario	12	25	37
Resolución de problemas de forma autónoma	12	73	85
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Presentación	1	15	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe
Resolución de problemas de forma autónoma	Análise dun tema asignado polo docente. No que se realizará un traballo *grupal e exporase como presentación na aula. Tras a previa supervisión e corrección por parte do docente.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución
Probas	Descrición
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Estudo de casos	Proba na que un alumnado debe analizar un feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.	20	A10 A11 A14	C12	
Resolución de problemas de forma autónoma	Análise dun tema asignado polo docente. No que se realizará un traballo grupal e exporase como presentación na aula. Tras a previa supervisión e corrección por parte do docente	20		B22	D7 D8
Exame de preguntas obxectivas	O exame será unha proba obxectiva de 80 preguntas tipo test (aprobarase a partir do 5/10). 4 opcións de resposta. Cada resposta errónea, resta 0,25 do valor das correctas.	40	A11 A23	B9 B22	D8
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	20	A10 A11	B22	C12

Outros comentarios sobre a Avaliación

O primeiro día de clase, o profesorado presentará o plan de estudos e os horarios de titorías, e informará o alumnado sobre as opcións de avaliación (CE/EG) para que o alumnado poida elixir a que mellor se adapte ás súas necesidades. Asíumese a avaliación continua. De non facelo, a elección da avaliación global comunicarase formalmente segundo a metodoloxía

establecida e publicárase na páxina web. O vinte por cento das ausencias non xustificadas supoñen a perda do dereito á CE. As ausencias xustificadas inclúen: a realización de exames, a asistencia a organismos colexiais, o ingreso hospitalario e as baixas por enfermidade ou medicina (coa documentación xustificativa correspondente adxunta).

AVALIACIÓN CONTINUA (AC):

- A cualificación consta de PRÁCTICAS DE CASOS (20%), RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS (20%), PRESENTACIÓN (20%) e EXAME FINAL (40%). Débese obter unha cualificación mínima de 5/10 para que se compute a EC. Se non se consegue esta cualificación ou se perde a AC por faltas, a cualificación obtense por AG.
- Realízanse estudos de caso na clase, tanto oralmente como por escrito (representando o 20 % da nota). Avaliárase mediante a participación activa na clase e o traballo individual.
- A resolución de problemas fíxese na clase e avalíase tanto oralmente como por escrito.
- Fíxese unha presentación en grupo (representando o 20 % da nota).
- Realízase un exame final tipo test de 80 preguntas (representando o 40 % da nota). Hai catro opcións de resposta dispoñibles. Cada resposta incorrecta resta un 0,25 % da resposta correcta. Mesmo se o estudante obtén resultados satisfactorios no programa mencionado, tamén pode optar pola proba de avaliación final para mellorar a súa nota, na que sempre se respectará a nota obtida na avaliación continua.

Avaliación Global (AG):

O exame será unha proba obxectiva de 100 preguntas de tipo test (o aprobado alcanzarase cun 5/10). 4 opcións de resposta. Cada resposta incorrecta resta 0,25 puntos da resposta correcta. Se o estudante escolle esta opción ou perde o dereito á avaliación continua, pode asistir ás clases e participar nas tarefas (sen recibir cualificación), pero debe superar unha proba de opción múltiple que abarque todo o contido tratado no curso e compartido en moovi (presentacións do profesorado e traballos do alumnado).

As datas de exame para a primeira e a segunda oportunidade publicáranse no sitio web da escola. AULAS 21 e 23.

2ª OPORTUNIDADE

Se o estudante suspende a materia en calquera das opcións (AC/AG) no primeiro intento, asignaráselle unha avaliación global (100 % da cualificación) no segundo intento.

MATRICULAS DE HONOR

Para outorgar matrículas de honra no caso de cualificacións idénticas entre varios estudantes, utilízase como criterio de outorgamento o expediente académico na data en cuestión. Compromiso ético: Espérase que o alumnado mostre un comportamento ético axeitado. Se se detecta un comportamento pouco ético (copia, plaxio, uso de dispositivos electrónicos non autorizados, etc.), considerarase que non cumpriu os requisitos para aprobar a materia. Neste caso, a cualificación final da primeira convocatoria será de suspenso (0,0), de acordo coa normativa vixente da UVIG. Non se permitirá o uso de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación a non ser que estea expresamente autorizado.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Lafuente Niño, E., Historia de la psicología (GRADO), Uned, 2017,

Mora, Francisco, Cómo funciona el cerebro, Alianza, 2017,

Goleman, Raian J.D., Inteligencia Emocional, Independently published, 2022,

Sloan, Ethan, La enfermedad mental: Orígenes y actuaciones, Independently published, 2023,

Gómez Sánchez, R; Gómez Díaz M; Gómez Sánchez, R (Coord, Manual de Atención Psicosocial, Monsa-PRAYMA, 2012,

Gaviria Stewart, Elena, Introducción a la psicología social, 1 edición (, Editorial Sanz y Torres, S.L., 2019,

Flèche, Christian, El origen emocional de las enfermedades., EDICIONES OBELISCO, S.A., 2023,

Cruzado Rodríguez, J.A., Manual de psicooncología: Tratamientos psicológicos en pacientes con cáncer, Pirámide, 2014,

Antequera Jurado, Charo, El desafío del cáncer: Vivencias y estrategias psicológicas con las que afrontar la enfermedad para pacientes y acompañantes., SHACKLETON BOOKS, 2023,

Thibaut Meurisse, Domina tus emociones, Independently published, 2020,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Bioquímica/11593-53749

Fisiología humana/11593-53750

Outros comentarios

A avaliación continua permite seguir a materia de forma ordenada e con *feedback periódico por parte do profesor.

Contrólase a asistencia.

Valórase positivamente a participación activa en clase

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Bioquímica				
Materia	Bioquímica			
Código	11593-53749			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Povisa)			
Coordinador/a	Fernández Ferro, Martín			
Profesorado	Fernández Ferro, Martín			
Correo-e	martinfdezferro@yahoo.es			
Web	http://www.riberasalud.com/cepovisa/			
Descrición xeral	O programa de Bioquímica, ten como obxectivo proporcionar un coñecemento a nivel molecular, tanto da estrutura como da función dos distintos procesos bioquímicos, metabólicos e xenéticos esenciais do noso organismo. Devandito coñecemento é imprescindible para comprender a organización, regulación, funcionamento e a transmisión de información dos seres vivos e poder entender o funcionamento xeral do ser humano. Todo iso servirá de base para a comprensión das distintas patoloxías que poden afectar á nosa saúde.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos
A3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos
A6	Identificar os nutrientes e os alimentos en que se atopan, identificar os problemas nutricionais de maior prevalencia e seleccionar as recomendacións dietéticas adecuadas
B1	RA01 Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos
B4	RA05 Coñecer e valorar as necesidades nutricionais das persoas sas e con problemas de saúde ao longo do ciclo vital, para promover e reforzar pautas de conduta alimentaria saudable
C8	RA32 Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
D14	RA33 Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo

Resultados previstos na materia				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Nova	A1	B1	C8	D1
	A1	B3	C8	D2
	A2	B4	C12	D3
	A3	B6	C17	D4
	A3	B7	C24	D5
	A4	B8	C25	D6
	A5	B10	C26	D7
	A6	B12	C33	D8
		B13	C45	D9
		B14	C46	D10
		B16	C47	D11
			C48	D14

Contidos	
Tema	
1.- Introducción e fundamentos xerais da bioquímica	1.1 Concepto de Bioquímica 1.2 Bioelementos e Biomoléculas inorgánicas 1.3 A auga 1.4 Disolucións 1.5 Concepto de PH 1.6 Ionización da auga 1.7 Equilibrio acido-base 1.8 Alcalosis e acidosis 1.9 Resolución de problemas 1.10 Seminario

2.-Estrutura e función das Biomoléculas	2.1 Hidratos de carbono 2.2 Lípidos 2.3 Aminoácidos e proteínas 2.4 Ácidos Nucleicos 2.5 Encimas, vitaminas e hormonas
3.- Metabolismo enerxético	3.1 Nutrición, absorción e transporte 3.2 Mecanismos hormonais de regulación 3.3 Obtención e aproveitamento da enerxía 3.4 Metabolismo dos hidratos de carbono 3.5 Metabolismo dos lípidos e lipoproteínas 3.6 Metabolismo Nitrogenado 3.7 Resolución de problemas 3.8 Seminario
4.- Bioloxía e introdución á xenética	4.1 A célula 4.2 O ciclo celular 4.3 Organización do material xenético 4.4 Biosíntesis de ADN: replicación 4.4 Biosíntesis de ARN: transcrición 4.5 Biosíntesis de proteínas: tradución 4.6 Código xenético 4.7 Seminario

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	40	40	80
Seminario	10	20	30
Actividades introdutorias	1	5	6
Obradoiro	2	5	7
Resolución de problemas de forma autónoma	4	8	12
Exame de preguntas obxectivas	1	4	5
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	4	5
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	4	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e directrices para a resolución de exercicios,e realización de traballos ou proxectos a desenvolver polo estudante
Seminario	Reunións de carácter periódico con grupos reducidos, co obxecto de poder controlar o progreso na comprensión da materia por parte do alumnado, con cada un dos docentes; axuntará o contido teórico con posibles casos clínicos e a súa patoloxía. Inclúirá a exposición e defensa oral por parte da/o alumna/o.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Obradoiro	Actividade enfocada á adquisición de coñecementos procedementais, habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor/a ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os/as estudantes.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver as solucións axeitadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Aclaración de dúbidas do alumnado segundo as súas necesidades individuais
Seminario	Aclaración de dúbidas do alumnado segundo as súas necesidades individuais
Actividades introdutorias	Aclaración de dúbidas do alumnado segundo as súas necesidades individuais
Obradoiro	Aclaración de dúbidas do alumnado segundo as súas necesidades individuais
Resolución de problemas de forma autónoma	Aclaración de dúbidas do alumnado segundo as súas necesidades individuais

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidade	40	A1 A3	B1	D14
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	40	A3 A6	B4	C8
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	20	A1 A3		D14

Outros comentarios sobre a Avaliación

INTRODUCCIÓN

O primeiro día de clase, o profesor expoñerá a planificación da materia e os horarios de titorías, e informará sobre as opcións de avaliación (CONTINUA OU GLOBAL), para que elixa a que mellor se adapte ás súas necesidades.

Asúmese avaliación continua, o rexeitamento desta e a elección da avaliación global comunicárase formalmente segundo a metodoloxía establecida para iso e publicada na páxina web.

A avaliación de todas as probas pódese seguir desde Moovi

AVALIACIÓN CONTINUA (AC):

- O 20% das faltas inxustificadas supón a perda do dereito á AC, considerándose as xustificadas: realización de exames, presenza en órganos colexiados, ingreso hospitalario e baixa por enfermidade ou médica (achegando xustificante pertinente).
- A cualificación da Avaliación Continua obtense sumando as probas desenvolvidas na aula: RESOLUCIÓN AUTÓNOMA DE PROBLEMAS (40%), EXAME DE PREGUNTAS OBXECTIVAS (40%) e PREGUNTAS DESENVOLVO (20%).
- A Resolución de problemas autónomos refírese aos temas correspondentes do Metabolismo enerxético.
- Todo o contido teórico e práctico (problemas) será avaliado no exame correspondente que incluírá preguntas obxectivas e un tema de desenvolvemento.
- O exame de preguntas obxectivas será de opción múltiple con 4 opcións de resposta única, cada erro resta 0,25 dos correctos.
- Deberase acadar unha nota mínima de 5/10 en cada metodoloxía para computar a avaliación continua, incluídos os exames. De non acadar estas cualificacións, o alumno perderá a EC.
- Aqueles alumnos que non sigan ou perderan a AC serán cualificados mediante unha avaliación global.

AVALIDACIÓN GLOBAL (AG):

Realizarase un exame global que representa o 100% da cualificación da materia, na data oficial establecida e publicada na web.

Exame de opción múltiple de entre 100 preguntas, con 4 opcións de resposta. Cada resposta incorrecta resta 0,25 ao valor das correctas.

Para aprobar a materia é necesario acadar unha nota mínima de 5/10.

O exame realizarase na data establecida no calendario oficial e publicada na páxina web, nas AULAS 21 e 23.

2ª OPORTUNIDAD :

A non superación da materia en calquera das dúas modalidades (AC/AG) na 1ª oportunidade implica que na 2ª oportunidade optárase pola avaliación global.

MATRÍCULA DE HONRA:

Para discernir a matrícula de Honra no caso de idéntica calificación entre varios alumnos, utilízase como criterio de asignación o expediente académico da data en cuestión.

Compromiso ético:

Espérase que os estudantes mostren un comportamento ético adecuado. Se se detectan comportamentos pouco éticos (copias, plaxios, uso de dispositivos electrónicos non autorizados, etc.), considerarase que non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Nese caso, a cualificación final da primeira convocatoria será de suspenso (0,0), segundo a normativa vixente da UVigo. Non se permitirá o uso de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación salvo autorización expresa.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

José I Monreal, **Manual de bioquímica para enfermería**, 9788431336349, 1, Eunsa, 2021

Peter Ronne, **Bioquímica esencial**, 9788491135159, 1, Elsevier, 2019

Rachael Grace, **Deficiencia de piruvato quinasa**, 9781912776979, 1, Fast Facts, 2019

Adriana Lozano, **BIOQUÍMICA: METABOLISMO ENERGÉTICO, CONCEPTOS Y APLICACIÓN**, 9789587250879, 1, Universidad de Bogotá, 2011

Varios Autores, **Biología Celular y Molecular**, 9788411061896, 1, Panamericana, 2023

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisiología humana/11593-53750

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Anatomía humana/11593-53747

Outros comentarios

Se recomendarán tamén os textos utilizados en 2º de bacharelato nas materias de química e sobre todo bioloxía xa que neles está a base do que se vai estudar no presente curso, máis ampliado e con enfoque dirixido á bioquímica humana. Aos alumnos procedentes de FP, se lle ofertaran tutorías de grupo nas que se poderá incidir en aqueles conceptos básicos, cuxos coñecementos se precisan para poder seguir o programa.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisiología humana				
Materia	Fisiología humana			
Código	11593-53750			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Mosteiro Cerviño, Martín José			
Profesorado	Álvarez Otero, Judith Mosteiro Cerviño, Martín José			
Correo-e	mmosteiro@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	A Fisioloxía Humana é a disciplina científica que explica o funcionamento do corpo humano, o seu desenvolvemento e proceso evolutivo a partir da aplicación dos principios que propoñen outras ciencias (física, química, bioloxía). Esta materia describe e analiza as funcións orgánicas dos seres humanos, e as leis e principios que as rexen. Contempla as interaccións dunhas funcións con outras, e expón a súa integración global no conxunto do organismo completo Permite coñecer as modificacións que se producen por adaptación a determinados factores externos e internos, e senta as bases dos procesos patolóxicos que conducen á aparición de enfermidades			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
C1	RA13 Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado
C9	RA38 Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus coidadores
D1	RA04 Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/o efectos derivados da súa administración e consumo
D2	RA06 Identificar os nutrientes e os alimentos en que se atopan, identificar os problemas nutricionais de maior prevalencia e seleccionar as recomendacións dietéticas adecuadas
D3	RA07 Identificar os problemas nutricionais de maior prevalencia e seleccionar as recomendacións dietéticas adecuadas

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Ser capaz de adquirir os coñecementos fundamentais sobre os mecanismos que regulan as funcións dos distintos órganos e sistemas.	B7	C1	D1
	B9	C9	D2
	B12	C13	D3
		C27	D12
		C28	

Contidos

Tema	
Introdución a fisioloxía.	Introdución. Concepto.
Fisioloxía celular.	Conceptos básicos: medio interno, homeostasis. Compartimentos corporais. Transporte a través de membranas. Comunicación intercelular.
Fisioloxía renal e líquidos corporais.	Función do ril. A nefrona. Filtración glomerular e mecanismo de formación dos ouriños: secreción e reabsorción tubular. Control do volume de ouriños. Equilibrio ácido-base. Técnica do aclaramento da función renal. Pelvis renal, uréteres, vexiga e uretra: a micción. Control neurolóxico da micción.
Sangue e sistema inmune.	Composición do sangue. O plasma. Hematopoyese. A medula ósea e o sangue periférico. Células do sangue e as súas funcións. Hemostasia e coagulación. Defensa e inmunidade: principais órganos linfoides e funcións. Células do sistema inmune: clasificación e función. Fisioloxía da resposta defensiva. Respostas inmunes e autoinmunes. Inmunidade innata e adquirida.

Fisioloxía cardiovascular.	Principios do funcionamento do corazón. Actividade do miocardio e ciclo cardíaco. Sistema de condución eléctrica. Regulación da frecuencia e contractilidade. Electrocardiograma. Hemodinámica vascular. Arterias, veas e capilares. Circulación sistémica e pulmonar. Control do fluxo sanguíneo e da presión arterial
Fisioloxía respiratoria.	Mecánica da respiración. Intercambio de gases. Transporte de gases en sangue. Volumes e capacidades pulmonares. Regulación da respiración.
Fisioloxía dixestiva.	Principios xerais. Motilidade intestinal: conceptos de peristaltismo e ton: tipos funcionais de movementos no tubo dixestivo. Control nervioso da función gastrointestinal. Sistema nervioso entérico. Fluxo sanguíneo gastrointestinal. Circulación esplénica. A dixestión: enzimas e dixestión química. Dixestión e absorción dos principios inmediatos. Excreción. Función das glándulas salivais. O páncreas, o fígado e a vesícula biliar. Nutrición e metabolismo enerxético. Metabolismo dos principios inmediatos, vitaminas e minerais.
Fisioloxía do sistema endocrino e reprodución.	Mecanismo de acción hormonal. Clasificación química e funcional das hormonas. Regulación da secreción hormonal. Sistema hipotálamo-hipofisario: hipotálamo, talo hipofisario, adenohipófisis e neurohipófisis. ADH e oxitocina. Hormonas tiroideas e calcitonina. Paratiroides: regulación do calcio e fosfato no organismo. Hormonas pancreáticas e regulación da glucemia. Hormonas adrenais: corticais (o cortisol, a aldosterona e os esteroides sexuais) e medulares (catecolaminas). O estrés. As hormonas sexuais masculinas e femininas. O ciclo ovárico. Menarquia. Ciclo menstrual. Menopausa. A placenta. Embarazo, parto e lactación. A melatonina. O sistema APUD. As prostaglandinas.
Fisioloxía do aparello locomotor	Fisioloxía muscular: unidade motora. Tipos de fibras musculares. Mecánica e enerxética da contracción muscular. Ligamentos e tendóns. Óso. Cartilaxe. Articulacións.
Neurofisioloxía.	Fisioloxía do sistema nervioso. Funcionamento da neurona. Bases físico-químicas do impulso nervioso. Neurotransmisores e condución do impulso nervioso. Fisioloxía dos órganos dos sentidos xerais e especiais. Vías nerviosas motoras e sensitivas. Os reflexos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Lección maxistral	60	60	120
Seminario	7	28	35
Estudo de casos	5	15	20
Exame de preguntas obxectivas	2	28	30
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	12	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Presentación de temas específicos dentro do temario, de importancia pola súa actualidade, aplicación práctica ou como forma de integración dos contidos explicados anteriormente nas leccións maxistras. - Dirixidos á resolución de problemas prácticos e á aplicación razoada dos coñecementos teóricos - Asistencia e participación activa, individual. - En horario de clase. - Número de seminarios e datas de celebración comunicaranse por parte dos profesores
Estudo de casos	

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Aténdese a todo tipo de consultas xa sexa dentro da propia hora de clase, en titoría ou mediante correo electrónico
Seminario	Aténdese a todo tipo de consultas xa sexa dentro da propia hora de clase, en titoría ou mediante correo electrónico
Estudo de casos	

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnósticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.	20	C1 C9	D1 D2 D3
Exame de preguntas obxectivas	- Proba escrita de carácter global . - Avalía a totalidade da materia impartida ao longo do período lectivo - Valorará principalmente os coñecementos teóricos básicos necesarios para garantir a suficiente aptitude do alumno na materia	40	C1 C9	D1 D2 D3
Resolución de problemas e/ou exercicios	Avalíase a comprensión dos principios e mecanismos fisiolóxicos mediante a resolución de problemas prácticos	40	C1 C9	D1 D2 D3

Outros comentarios sobre a Avaliación

O primeiro día de clase os docentes expoñen a planificación da materia e os horarios de titoría, e informan sobre as opcións de avaliación (CONTINUA ou GLOBAL), para que elixan a que máis se axuste ás súas necesidades. Presupóñense a avaliación continua, o rexeitamento a esta e a elección de avaliación global, será comunicada formalmente segundo a metodoloxía establecida para iso e publicada na web.

1- AVALIACIÓN CONTINUA (EC)

O 20 % de faltas de asistencia non xustificadas implica a perda do dereito á EC, considerándose faltas xustificadas: a realización de exames, a presenza en órganos colexiados, o ingreso hospitalario e a enfermidade ou baixa médica (anexando xustificante pertinente).

A) Durante o período lectivo realizaranse distintas probas de avaliación:

- As preguntas destas probas avaliarán tanto o nivel de coñecementos teóricos como a aplicación práctica dos mesmos mediante a resolución de problemas.
- Avaliarase a capacidade do alumno de integrar información de diversas fontes e aplicar de modo coherente leis e principios de fisioloxía humana á práctica clínica
- Constarán de preguntas tipo test, e poderán incluír preguntas de resposta curta ou de desenvolvemento, estudo de casos clínicos, problemas abertos, análises de gráficas, diagramas de procesos e razoamento secuencial
- As datas de realización, o número de preguntas e o seu formato, así como os contidos da materia en cada proba, serán comunicadas ao alumnado a través de MOOVI con suficiente antelación.

B) Exame final

- Tratarase dunha proba escrita de carácter global.
- Avaliará a totalidade da materia impartida ao longo do período lectivo, tanto a través de leccións maxistras como mediante outras actividades docentes que eventualmente se realicen.
- Valorará principalmente os coñecementos teórico básicos necesarios para garantir a suficiente aptitude do estudante na materia - O contido final do temario para cualificar nesta proba (así como a exclusión de tema(s) se así o decidise o profesorado debido ao seu menor valor didáctico) comunicaráse ao alumnado ao termo do período lectivo.
- Constará de polo menos 40 preguntas tipo test.
- A puntuación obtida neste exame constituirá o 40% da nota total do curso

Deberase alcanzar unha nota mínima de 5/10 en cada metodoloxía para computar a avaliación continua. En caso de non

alcanzarse ditas cualificacións o estudante perderá a AC.

A nota final de alumno calcularase do seguinte modo:

Nota final= 40% das probas de resolución de problemas + 40% do exame preguntas obxetivas + 20 % estudo de casos.

- Deberase alcanzar un 5 de nota media para superar satisfactoriamente a materia.

2- AVALIACIÓN GLOBAL (alumnado que perda ou renuncie á súa avaliación continua)

- Terán a oportunidade de superar a materia mediante un exame global, na data fixada polo Centro

- Tratarase dunha proba escrita

- Esta proba avaliará a totalidade da materia impartida ao longo do período lectivo, ben a través de leccións maxistras como mediante outras actividades docentes que eventualmente se realicen.

- O contido final do temario para cualificar nesta proba (así como a exclusión de tema(s) se así o decidise o profesorado debido ao seu menor valor didáctico) comunicaráselle ao alumnado ao termo do período lectivo

- Este exame valorará principalmente os coñecementos teórico básicos necesarios para garantir a suficiente aptitude do estudante na materia

- Constará de polo 100 preguntas tipo test

- Posibilitará alcanzar o 100% da nota, debéndose chegar a un mínimo do 50% (5 puntos) para considerarse superado.

3- Exame 2ª oportunidade

- Os alumnos que non alcanzasen unha puntuación de 5 na modalidade de avaliación continua ou global poderán presentarse a esta proba, na data fixada polo Centro

- As notas obtidas na avaliación continua ou global, non se conservará para este exame, que será global para todos os que se presenten

- Devandito exame versará sobre a totalidade dos contidos da materia (previamente decididos polo profesorado e comunicados con antelación aos alumnos)

- Este exame valorará principalmente os coñecementos teórico básicos necesarios para garantir a suficiente aptitude do alumno na materia

- O exame consistirá nun exame de 100 preguntas tipo test.

- Posibilitará alcanzar o 100% da nota, debéndose chegar a un mínimo do 50% (5 puntos) para considerarse superado.

Criterios para a puntuación de preguntas tipo test:

- Nas diferentes ferramentas de avaliación o sistema de puntuación será o seguinte:

- O test será de resposta múltiple, con 4 posibles opcións, sendo unha delas a correcta ou a máis válida.

- A puntuación calcularase de acordo aos seguintes parámetros:

- As respostas correctas terán un valor de 1 punto

- As respostas incorrectas restarán 0,25 puntos

- As respostas en branco terán un valor de 0 puntos, e non restarán

Compromiso ético:

Espérase que o alumno presente un comportamento ético adecuado. En caso de detectarse un comportamento non ético (copia, plaxio, utilización de aparellos electrónicos non autorizados, e outros) consideraríase que o alumno non reúne os requisitos necesarios para superar a materia.

Neste caso a cualificación global no actual curso académico será de suspenso (0.0).

Non se permitirá a utilización de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación salvo autorización expresa.

O feito de introducir un dispositivo electrónico non autorizado na aula de exame será considerado motivo de non superación da materia no presente curso académico e a cualificación global será de suspenso (0.0).

MATRÍCULA DE HONRA: Para discernir a Matrícula de Honra en caso de idéntica cualificación entre varios estudiantes, utilízase como criterio de asignación o expediente académico na data en cuestión.

Aviso: En caso de discrepancias entre as distintas versións lingüísticas da guía, prevalecerá o indicado na versión en castelán. Calquera aspecto ou circunstancia en relación ao contido ou desenvolvemento dos sistemas e probas de avaliación non detallado na guía docente ou que suscite dúbidas de interpretación será obxecto de valoración por parte da Comisión Permanente da Escola.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Guyton, Hall, **TRATADO DE FISIOLÓGÍA MÉDICA**, 14, Elsevier, 2021

Bibliografía Complementaria

Tortora, Derrickson, **PRINCIPIOS DE ANATOMÍA Y FISIOLÓGÍA**, 15, Panamericana, 2018

Netter, **FUNDAMENTOS DE FISIOLÓGÍA**, 2, Elsevier, 2016

Patton, **ANATOMÍA Y FISIOLÓGÍA**, 11, Elsevier, 2023

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fundamentos de enfermaría/V53G140V01107

Enfermaría clínica I/V53G140V01204

Enfermaría clínica II/V53G140V01205

Farmacoloxía e dietética/V53G140V01203

Introdución á enfermaría clínica/V53G140V01201

Prácticas clínicas I/V53G140V01208

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana/11593-53747

Bioquímica/11593-53749

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estadística, TRIC y bases de la investigación				
Materia	Estadística, TRIC y bases de la investigación			
Código	11593-53751			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Latas Calvo, Román			
Profesorado	Latas Calvo, Román			
Correo-e	rlatas.ext@povisa.es			
Web	http://www.riberasalud.com/cepovisa/escuela-universitaria-de-enfermeria/			
Descrición xeral				

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde
A26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
A55	Ser capaz de resolver problemas nunha contorna interdisciplinar, desenvolvendo ao máximo tanto as posibilidades creativas e formais, mediante o uso crítico da información, a interpretación e a análise de datos estatísticos básicos, e a aplicación de coñecementos metodolóxicos elementais; integrando as Tecnoloxías da Relación, Información e Comunicación como ferramentas para buscar, xestionar e comunicar información científica, favorecer o traballo colaborativo, apoiar a xestión de información clínica e deseñar propostas innovadoras na práctica enfermeira
A56	Coñecer as bases conceptuais e metodolóxicas da investigación en saúde, o manexo das principais bases de datos académicas e adquirir coñecementos e habilidades en bioestadística co fin de crear, analizar e interpretar resultados procedentes de datos de investigación.
A57	Coñecer as tecnoloxías, o contexto e as estratexias para o desenvolvemento da saúde dixital e as novas tecnoloxías aplicadas á saúde, incluíndo a e-saúde e as tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC).
A58	Coñecer e describir as características metodolóxicas da investigación cuantitativa e cualitativa en saúde e definir obxectivos innovadores de investigación en forma de proxectos ou protocolos.
B23	RA57 Coñecer as tecnoloxías, o contexto e as estratexias para o desenvolvemento da saúde dixital e as novas tecnoloxías aplicadas á saúde, incluíndo a e-saúde e as tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC).
B24	RA58 Coñecer e describir as características metodolóxicas da investigación cuantitativa e cualitativa en saúde e definir obxectivos innovadores de investigación en forma de proxectos ou protocolos.
C5	RA26 Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
C13	RA56 Coñecer as bases conceptuais e metodolóxicas da investigación en saúde, o manexo das principais bases de datos académicas e adquirir coñecementos e habilidades en bioestadística co fin de crear, analizar e interpretar resultados procedentes de datos de investigación.

Resultados previstos na materia				
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber identificar, planificar e resolver un problema estatístico. Coñecer os fundamentos da probabilidade e as medidas utilizadas para describir, resumir, comparar e estimar a información.	A26			C5
Ser capaz de adquirir elementos de xuízo crítico para valorar a súa utilización na resolución de problemas e toma de decisións nas Ciencias da Saúde	A55	B24		C13
Ser capaz de aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados da saúde (TIC)	A8	B23		
Coñecer a metodoloxía da investigación científica	A57			
	A56	B24		C13
	A58			

Contidos	
Tema	
T1: Introducción aos métodos estatísticos en ciencias da saúde	Introdución á estatística Estatística descritiva Inferencia estatística

T2: Poboación e mostra	Concepto de poboación e mostra. Tipos de mostreo. Error mostral e precisión. Cálculo do tamaño mostral segundo o tipo de variable. Aplicacións en estudos clínicos.
T3: Variables e codificación	Concepto de variable Variables cualitativas: Nominais e ordinais. Dicotómicas y politómicas Variables cuantitativas: discretas y continuas Transformación, depuración e categorización de variables Cuestionario, escalas e test. Diferenzas e a súa valoración. Construción base de datos.
T4: Análise descriptivo de datos	Frecuencias e proporcións Medidas de tendencia central: moda, media, mediana, N-tiles (cuartiles, deciles, percentiles) Medidas de dispersión: valores mínimo e máximo, rango intercuartílico, varianza e desviación estándar Estudo da distribución Táboas de presentación de datos Uso de estatísticos e gráficos segundo o tipo de variable
T5: Fundamentos da inferencia estatística	Conceptos básicos: Determinismo vs. Aleatoriedad. Fenómenos deterministas e aleatorios. Composición de fenómenos naturais: determinismo + aleatoriedade Espacio mostral, sucesos, unión, intersección, complemento. Probabilidade como medida de frecuencia. Diferentes enfoques (Laplace, Frecuentista, Axiomático (Kolmogorov), Subjetivo (Bayesiano). Reglas de cálculo: Probabilidade condicionada, Independencia de sucesos. Teorema da probabilidade total. Teorema de Bayes Modelos probabilísticos: Variables aleatorias (discretas e continuas). Función de probabilidade e densidade. Función de distribución. Valor esperado, varianza e desviación típica Distribucións importantes: Bernoulli. Binomial. Poisson. Normal (Gaussiana). Estimación de parámetros: Intervalos de confianza
T6: Probas diagnósticas: Contraste de hipóteses	Hipóteses estatísticas: Hipótesis nula (H0) e alternativa (H1). Tipos de contraste: unilateral, bilateral Estatístico de contraste: Distribución baixo H0; Distribución t de Student. Nivel de significación. Valor p. Error tipo I. Error tipo II. Potencia del test. Construción e interpretación de táboas de contingencia. Asociación entre variables cualitativas. Proba de chi-cuadrado e exacta de Fisher. Construción e interpretación de tablas de contingencia. Aplicacións e exemplos. Diagnóstico de enfermidades (diabetes). Índices predictivos (positivo e negativo). Exemplos con datos reais
T7: Introducción ás técnicas de inferencia estatística	Datos relacionados e independentes Correlación e regresión lineal Técnicas de análise multivariante Representación gráfica histogramas, diagramas de dispersión, diagramas de caixa, etc.
T8: Tecnoloxías da Información en Ciencias da Saúde	Ferramentas informáticas Jasp, Jamoví Cálculo mostral Fistera Registro, organización, tratamento e intercambio de datos mediante solucións computarizadas

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	40	40	80
Estudo de casos	10	6	16
Prácticas con apoio das TIC	10	6	16
Resolución de problemas de forma autónoma	10	25	35
Seminario	20	8	28
Resolución de problemas	10	8	18
Exame de preguntas obxectivas	2	10	12
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	8	10
Traballo	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia polo docente.
Estudo de casos	Exposición dos contidos da materia polo docente. Exposición e análise de casos. Exemplos
Prácticas con apoio das TIC	Prácticas autónomas. Aplicar a realización de actividades prácticas variadas relacionadas cos contidos da materia. Exercicios prácticos a través das TIC. Simulacións a través das TIC. Traballo autónomo do alumnado
Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución de forma autónoma de problemas e exercicios propostos na aula
Seminario	Resolución de problemas e análise de estudos por parte do alumnado en clase grupal
Resolución de problemas	Resolución de casos prácticos e exercicios por parte do docente

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas con apoio das TIC	Dentro da plataforma Moovi está dispoñible o enderezo electrónico do profesorado para calquera dúbida.
Seminario	Prestarese atención individualizada ao alumnado durante a súa resolución

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Exame de preguntas obxectivas	Proba que inclúe preguntas de resposta pechada, resposta múltiple ou resposta curta relacionadas cos contidos da materia. É obrigatorio que as e os estudantes presenten esta proba para poder aprobar o curso.	40	A8 A26 A55 A57	B23 B24	C5 C13
Resolución de problemas e/ou exercicios	Realizar todas as tarefas autónomas propostas, presentándoas no tempo e forma establecidos. Cada unha será cualificada cunha nota mínima de 0 e unha máxima de 10. Posteriormente, estas notas serán sumadas e ponderadas ao 30% da avaliación total.	30	A8 A26 A55 A57	B23 B24	C5 C13
Traballo	Presentación de 3 traballos ao longo do curso, baixo directrices establecidas.	30	A8 A26 A55 A57	B23 B24	C5 C13

Outros comentarios sobre a Avaliación

O primeiro día de clase, o profesorado presenta a planificación da materia e os horarios de tutoría, e informa ao alumnado sobre as opcións de avaliación dispoñibles (CONTINUA ou GLOBAL), para que poidan escoller a que mellor se adapte ás súas necesidades.

Presupónse a avaliación continua. O rexeitamento desta opción e a elección da avaliación global deberá ser comunicado formalmente conforme ao procedemento establecido e publicado na páxina web.

Calquera estudante que falte ao 20% das clases sen causa xustificada, segundo a normativa vixente, perderá o dereito á avaliación continua.

Avaliación continua (AC)

ECPEI (30%) + ECTFI (30%) + ECEF (40%) = AC (100% □ 10 puntos)

□ ECPEI: Probas e exercicios individuais □ 30% (3 puntos). É necesario acadar unha puntuación mínima de 5 sobre 10 en cada unha das probas e exercicios propostos para manterse no sistema de avaliación continua. Quen non acade esta puntuación pasará ao sistema de avaliación global. Nas probas tipo test, as respostas incorrectas restarán ¼ da puntuación dunha resposta correcta.

□ ECTFI: 3 traballos finais individuais □ 30% (3 puntos). É necesario acadar un mínimo de 5 sobre 10 en cada traballo para superar esta parte da avaliación.

□ ECEF: Exame final de 50 preguntas □ 40% (4 puntos). Non se permitirá o uso de ningún tipo de material. Para superalo,

será necesario obter unha cualificación mínima de 5 sobre 10. O alumnado que non acade esta puntuación deberá presentarse de novo na segunda oportunidade a través do sistema de avaliación global.

Avaliación global (AG)

Non se permitirá o uso de ningún tipo de material. Consiste nun exame final de 100 preguntas que suporá o 100% da nota. O exame incluírá 100 preguntas tipo test. As respostas incorrectas restarán $\frac{1}{4}$ da puntuación dunha resposta correcta. Para superalo, será necesario acadar unha cualificación mínima de 5 sobre 10.

Na segunda oportunidade, todo o alumnado será avaliado mediante o sistema de avaliación global.

II. NORMAS XERAIS

Para superar a materia é preciso obter unha cualificación igual ou superior a 5 puntos nunha escala de 0 a 10. No caso de empate na cualificación final entre varios estudantes, a Matrícula de Honra asignarase en función do expediente académico na data correspondente.

III. COMPROMISO ÉTICO

Agárdase que o alumnado manteña un comportamento ético adecuado. No caso de detectar copia, plaxio, uso de dispositivos electrónicos non autorizados, etc., considerarase que o estudante non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Nese caso, a cualificación correspondente será de suspenso (0,0). Non se permitirá o uso de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación, agás autorización expresa.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Miguel A. Martínez-González, **Bioestadística Amigable**, 9788491134077, Elsevier Health Sciences, 14 Feb 2020

F. Ríos Díaz y J. Warnberg, **Bioestadística**, 9788428335058, 2ª, Paraninfo,

Bibliografía Complementaria

J. Sentís, H. Pardell; E. Cobo; J. Canela, **Bioestadística**, 9788445803127, Ed. Elsevier Masson, 2001

Argimon Pallas, José María y Jiménez Villa, Josep, **Métodos de investigación clínica y epidemiológica**, 9788491130079, 2ª, Elsevier España, 2004

Gail F. Dawson, MD, MS, Faaep, **Interpretación fácil de la Bioestadística**, 9788491130079, 3ª, Elsevier Saunders, 2009

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermería comunitaria I/11593-53752

Outros comentarios

Para esta materia é de carácter obrigatorio que o alumnado conte co seguinte material:

-Computador portátil

-Microsoft office ou libre office instalado no computador portátil.

-Adobe Acrobat Reader instalado no portátil. Pode descargarse da seguinte ligazón:

<https://get.adobe.com/é/reader/?promoid=51TC8TXB>

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería comunitaria I				
Materia	Enfermería comunitaria I			
Código	11593-53752			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Giráldez Miranda, Esperanza María			
Profesorado	Cavero Zamorano, Jorge Eduardo Giráldez Miranda, Esperanza María			
Correo-e	mgiraldez@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	Esta materia introduce aos estudantes nel modelo de la Enfermería Comunitaria, para identificar problemas de saúde, con orixe nolos seus determinantes sociais, culturais e #ambiental.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B5	RA09 Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermmería
B6	RA15 Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermmería

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Ser capaz de aplicar el Método epidemiológico e os modelos *causales	B5 B6

Contidos

Tema	
Saúde e enfermidade: Concepto ecolóxico.	Historia da saúde pública.
Determinantes de saúde.	Historia da Enfermería Comunitaria.
Niveis de prevención.	Estado e concepto de saúde.
Saúde comunitaria.	Determinantes da saúde.
Enfermería de saúde pública.	
Saúde ambiental e ecolóxica: A saúde en relación coa auga, o aire, o clima.	RESIDUOS Plan de xestión de residuos sanitarios
Contaminación ambiental.	Manexo de residuos sanitarios: Segregación, almacenamento e tratamento.
Tratamento de residuos e pragas.	Plans DDD

Microbioloxía.

MICROBIOLOXÍA

□ Os microbios e a enfermidade
Características. Simbiose e patoxenicidade
Mecanismos de defensa. Infeccións oportunistas.

□ Bacterias

Concepto. Morfoloxía e fisioloxía.

Clasificación.

Bacterias epidemiolóxicamente relevantes

□ Virus

Concepto. Morfoloxía e fisioloxía.

Clasificación

Virus epidemiolóxicamente relevantes

□ Fungos

Concepto. Morfoloxía e fisioloxía.

Clasificación

Fungos epidemiolóxicamente relevantes

□ Parásitos

Parásitos humanos Concepto.

Protozoos de interese sanitario

Helmintos de interese sanitario

Control da infección.

CONTROL DA INFECCIÓN

Cadea epidemiolóxica.

Medidas de prevención da infección: Precaucións estándar e fronte ao mecanismo de transmisión.

Desinfección e esterilización.

DESINFECCIÓN E ESTERILIZACIÓN

Asepsia, limpeza, desinfección e esterilización.

Epidemioloxía: Marco conceptual e evolución histórica.

□ Definición. Método epidemiolóxico

□ Causalidade. Modelos e teorías

□ Indicadores. Frecuencia, asociación e impacto.

□ Epidemioloxía descritiva, analítica e experimental

□ Tipos de estudos:

Xeneralidades. Método científico

Estudos descritivos

Estudos analíticos

ou Estudos experimentais

Demografía sanitaria: Composición e dinámica da poboación.

Demografía estática e dinámica.

Indicadores:

- Mortalidade.

- Natalidade.

- Fecundidade.

- Migración.

- Componentes de crecemento e desenvolvemento.

Introdución a enfermidades transmisibles.

Concepto de enfermidade transmissible e infecciosa, enfermidades emerxentes.

Enfermidades transmisibles por vía aérea, dixestiva, por contacto, zoonosis, enfermidades vectoriais, infeccións nosocomiais.

Boletines epidemiolóxicos.

Brotos epidémicos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	44	44	88
Traballo tutelado	5	22	27
Seminario	2	6	8
Actividades introdutorias	2	2	4
Instrucción programada	4	8	12
Exame de preguntas obxectivas	3	8	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Traballo tutelado	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita□ baixo *tutorización do equipo docente.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Instrucción programada	Consiste na presentación dunha materia dividida en varias unidades didácticas, traballadas en grupo polo *estudiantado, e cunha avaliación individual dos contidos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita□ baixo *tutorización do equipo docente, mediante concertación de citas presenciais, consulta por correo ou outros medios.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Instrucción programada	Establécense directrices na presentación da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado	P1: Enfermedades transmisibles; traballo grupal segundo asignación.	20	B5 B6
Seminario	P2: Medidas de precaución estándar e baseadas na transmisión. Colocación e retirada de EPI (Equipo de protección individual). Inclúe proba de avaliación individual.	20	B5 B6
Instrucción programada	P3: Unha parte da materia é traballada polo estudiantado no traballo tutelado; tras a súa presentación, avaliación polos docentes difundiranse os contidos finais para cada tema. Realizarase exame tipo test, na data establecida e comunicada a través de Moovi.	20	B5 B6
Exame de preguntas obxectivas	P4: Probas para avaliación das competencias adquiridas que poderán incluír preguntas pechadas, tipo test, verdadeiro/falso, emparellamento de elementos... e abertas de resposta curta.	40	B6

Outros comentarios sobre a Avaliación

O primeiro día de clase os docentes expoñen a planificación da materia e os horarios de tutoría, e informan sobre as opcións de avaliación (CONTINUA ou GLOBAL), para que elixan a que máis se axuste ás súas necesidades. Presuponse a avaliación continua, o rexeitamento a esta e a elección de avaliación global, será comunicada formalmente segundo a metodoloxía establecida para iso e publicada na web.

Avaliación Continua (AC):

O 20 % de faltas de asistencia non xustificadas implica a perda do dereito á AC, considerándose faltas xustificadas: a realización de exames, a presenza en órganos colexiados, o ingreso hospitalario e a enfermidade ou baixa médica (anexando xustificante pertinente).

A cualificación da AC obterase mediante a suma das probas establecidas: P1:Traballo tutelado (20%), P2: Seminario (20 %), P3: Instrucción programada (20%) e P4: exame de preguntas obxectivas (40 %).

Os contidos avaliados en P1, P2 e P3, non son eliminatorios para P4, cuxa data oficial será a publicada na web (AULAS 21 e 23).

Este exame (P4) inclúe, 50 preguntas, combinadas entre tipo test (4 opcións de resposta única, cada erro resta 0.25 das correctas) e algunha pregunta de resposta curta.

Deberase alcanzar unha nota mínima de 5/10 en cada metodoloxía, para computar a avaliación continua. En caso de non alcanzarse ditas cualificacións o estudante perderá a EC.

Aqueles estudantes que non sigan ou perdesen a EC, serán cualificados mediante avaliación global, que supoñerá o 100% da cualificación da materia.

Avaliación global:

Realizarase un exame global que supón o 80 % da cualificación da materia, dado que o seminario (20%) ten carácter obrigatorio. O exame será de 80 preguntas, combinadas entre tipo test (4 opcións de resposta única, cada erro resta 0.25 das correctas) e algunha pregunta de resposta curta, emparellamentos, verdadeiro/ falso... Para superar a materia deberase alcanzar unha nota mínima de 5/10. O exame realizarase na data establecida no calendario oficial e publicada na web, nas AULAS 21 e 23.

2ª OPORTUNIDADE: O non superar a materia en calquera das dúas modalidades en 1ª oportunidade, implica que na 2ª oportunidade optarase por avaliación global tendo en conta que o exame suporá o 100 % de cualificación da materia.

MATRÍCULA DE HONRA: Para discernir a Matrícula de Honra en caso de idéntica cualificación entre varios estudantes, utilízase como criterio de asignación o expediente académico na data en cuestión.

Compromiso ético:

Espérase que o estudantado presente un comportamento ético adecuado. En caso de detectar un comportamento non ético (copia, plaxio, utilización de aparellos electrónicos non autorizados etc.)/ etc.), considerarase que non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Nese caso, a cualificación final en primeira convocatoria será de suspenso (0,0), segundo normativa vixente da UVigo. Non se permitirá a utilización de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación salvo autorización expresa.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CDC., «**CDC Works 24/7**». **Centers for Disease Control and Prevention**,

Ana Belén Salamanca Castro., **El aeiou de la investigación en enfermería.**, Ed Fuden, 2013

Josep Argimon, Josep Jiménez Villa., **Métodos de investigación clínica y epidemiológica.**, 3ª Edición., Elsevier, 2004

European Centre for Disease Prevention and Control.,

Bibliografía Complementaria

J.A. García-Rodríguez, J.J. Picazo., **Compendio de microbiología médica**, Ed. Harcourt,

Lucía Mazarrasa Alvear, **Salud pública y enfermería comunitaria.**, 2ª Ed., McGraw-Hill Interamericana de España, 2003

Jorge Humberto Blanco Restrepo, **Fundamentos de Salud Pública.**, 2ª Ed., Corporación para Investigaciones Biológicas CIB, 2005

Antonio Frías Osuna, **Salud pública y educación para la salud.**, Elsevier España, 2000

Pedro Maldonado Cruz, **Demografía. Conceptos y técnicas fundamentales.**, Plaza y Valdés, 2005

WHO Library Cataloguing-in-Publication Data, **PLAN DE ACCIÓN MUNDIAL SOBRE LA RESISTENCIA A LOS ANTIMICROBIANOS.**, ISBN 978 92 4 350976 1,

Medwave, **Análisis crítico de la literatura: nociones básicas**»,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería comunitaria II/V53G140V01206

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Estatística: Estadística/V53G140V01106

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fundamentos de enfermería I				
Materia	Fundamentos de enfermería I			
Código	11593-53753			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Martínez Pérez, Estefanía			
Profesorado	Díaz Ferreiros, Sara Martínez Pérez, Estefanía			
Correo-e	emartinez@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	Esta Materia expón ao estudante cal é a esencia da profesión, as funcións propias da enfermaría e os métodos e instrumentos derivados das proposicións científicas que forman a base da profesión. Ten como obxectivo principal que el estudante adquira coñecementos sobre cal foi e será el contorna profesional, como foi evolucionando a humanidade e con ela a profesión, cales son as bases científicas e conceptuais da profesión, así como a metodoloxía de traballo. Así como os coidados básicos que se prestan ante a alteración do auto-coidados.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe
Código

Resultados previstos na materia
Resultados previstos na materia
Resultados de Formación e Aprendizaxe

Contidos
Tema
Módulo I :Os coidados desde unha perspectiva histórica.
Módulo II: Conceptos que configuran a disciplina enfermeira.
Módulo III: Teorías e modelos de enfermaría
MÓDULO IV: Nocións e procedementos fundamentais na práctica de enfermaría.
1-Evolución histórica do coidado enfermeiro. 2-Nacemento da enfermaría profesional. 3-Competencias profesionais. 4-Enfermaría 2.0.
1-Saúde e leis aplicables. 2-Estrutura institucional de enfermaría. 3-Organización dunha unidade/servizo.
1-Elementos fundamentais da disciplina enfermeira: persoa, contorna, saúde, enfermaría. 2-Modelos de coidados de enfermaría máis representativos.
1-A unidade do paciente. 2-Ingreso. Recepción do paciente nunha unidade básica. 3-Planificación da alta de enfermaría. 4-Posicionamento e aliñamento do paciente encamado. 5-Posicións do paciente durante as exploracións e as técnicas diagnósticas.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Lección maxistral	40	40	80
Seminario	15	5	20
Estudo de casos	4	8	12
Resolución de problemas	4	8	12
Exame de preguntas obxectivas	2	20	22
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente
Descrición
Actividades introdutorias
Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Estudo de casos	Proba na que o alumno/a debe analizar un feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Resolución de problemas	Actividade na que se formula un problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Apoio individualizado para favorecer a adquisición de habilidades e competencias no desenvolvemento de procedementos básicos de enfermaría.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Tutorías: resolución de dúbidas relacionadas cos contidos da materia.
Estudo de casos	Asesoramento e orientación no desenvolvemento dun caso práctico relacionado co ingreso dun paciente nunha unidade básica.
Resolución de problemas	Seguimento das actividades individuais que o estudante leva a cabo de forma autónoma.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	I-A hixiene do paciente encamado. II-Mobilización e traslado do paciente	20	
Estudo de casos	Mediante a presentación dun caso, o alumno debe aplicar os coñecementos adquiridos na materia en relación co ingreso do paciente.	20	
Resolución de problemas	Resolución de casos prácticos: Competencias de enfermaría. Teorías e modelos de enfermaría.	20	
Exame de preguntas obxectivas	Preguntas tipo test con 4 opcións de resposta e soamente 1 correcta. Restan as respostas incorrectas.	40	

Outros comentarios sobre a Avaliación

O estudiantado pode optar por avaliación continua ou avaliación global, segundo as súas necesidades individuais.

Presuponse a avaliación continua, o rexeitamento a esta e a elección de avaliación global, será comunicada formalmente segundo a metodoloxía establecida para iso e publicada na web.

Avaliación continua (AC):Asistencia obrigatoria. O 20% de faltas non xustificadas implica a perda do dereito á avaliación continua, considerándose faltas xustificadas: a realización de exames, a presenza en órganos colexiados, o ingreso hospitalario e a enfermidade ou baixa médica (achegando xustificante pertinente).

A cualificación da AC, obtense da suma de cada unha das probas: SEMINARIO (20%), ESTUDO DE CASOS (20%), RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS (20%) e EXAME DE PREGUNTAS OBXECTIVAS (40%).

O exame constará de 60-80 preguntas tipo test, con 4 opcións de resposta; cada erro resta 0.25 do cómputo total de correctas.

Os exames realizaranse nas aulas 21 e 23, na data establecida segundo o calendario oficial publicado na web do centro. Deberase alcanzar unha nota mínima de 5/10 en cada metodoloxía avaliada, en caso de non alcanzar esta cualificación, o estudante perderá a AC.

Avaliación global (AG):O estudiantado que renuncie ou perda a avaliación continua, optará a unha proba final cun valor do 80% dado que o seminario (20%) é obrigatoria.

O exame constará de 80-100 preguntas tipo test, con 4 opcións de resposta; cada erro resta 0.25 do cómputo total de correctas.

Os exames realizaranse nas aulas 21 e 23, na data establecida segundo o calendario oficial publicado na web do centro. Deberase alcanzar unha nota mínima de 5/10 en cada metodoloxía avaliada para superar a materia.

2ª OPORTUNIDADE: O non superar a materia en calquera das dúas modalidades en 1ª oportunidade, implica que na 2ª oportunidade, o estudiantado optará a un exame global que suporá o 100% da nota. O exame constará de 100 preguntas, con 4 opcións de resposta; cada erro resta 0.25 do cómputo total de correctas. Deberase alcanzar unha nota mínima de 5/10 para superar a materia.

MATRÍCULA DE HONRA: Para discernir a Matrícula de Honra en caso de idéntica cualificación entre varios estudantes, utilízase como criterio de asignación o expediente académico na data en cuestión.

Compromiso ético: Espérase que o estudiantado presente un comportamento ético adecuado. En caso de detectar un comportamento non ético (copia, plaxio, uso de aparellos electrónicos non autorizados. etc.) considerarase que non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Nese caso, a cualificación final en primeira convocatoria será de suspenso (0,0). Non se permitirá o uso de ningún dispositivo durante as probas de avaliación salvo autorización expresa.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Martínez Martín, Mª Luisa; Chamorro Rebollo, Elena, **Historia de la Enfermería**, 3ª Edición, Elsevier, 2017

-Kozier, B: y otros, **Fundamentos de Enfermería. Conceptos, proceso y práctica**, 7ª Edición, MacGraw-Hill. Intermamericana, 2005

Heather Herdman, T., **Diagnósticos Enfermeros. Definiciones y clasificación**, Elsevier, 2021/2023

Luís Rodrigo, M. T., **Los Diagnósticos Enfermeros. Revisión crítica y guía práctica**, 9ª Edición, Masson Elsevier, 2006

Joanne Dochterman, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, ELSEVIER, 2018

Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC), ELSEVIER, 2019

Nora Hilda González-Quirarte y Hortensia Castañeda-Hidalgo, **Proceso de enfermería (Guía teórico-práctica para dar respuesta a las necesidades de salu)**, 1ª Edición, ELSEVIER, 2024

Bibliografía Complementaria

Carpenito, Linda J., **Manual de Diagnósticos Enfermeros**, 14ª Edición, MacGraw-Hill. Intermamericana, 1995

Rol de Enfermería,

Enfermería Clínica,

www.index-f.com/new/cuiden/, Fundación Index,

www.fisterra.com/, Elsevier,

Mitjà Costa, Jordi, **<http://enfermeriablog.com/#>**,

<http://www.portalhiades.com/>,

MArion Johnson, **Interrelaciones NANDA, NOC Y NIC Mosby 2º Edicion**, 2ª Edición, ELSEVIER, 2012

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica I/V53G140V01204

Introdución á enfermaría clínica/V53G140V01201

Prácticas clínicas I/V53G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101

Psicoloxía: Psicoloxía/V53G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fundamentos de enfermería II				
Materia	Fundamentos de enfermería II			
Código	11593-53754			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Martínez Pérez, Estefanía			
Profesorado	Díaz Ferreiros, Sara Martínez Pérez, Estefanía			
Correo-e	emartinez@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	Esta Materia expón ao estudante cal é a esencia da profesión, as funcións propias da enfermaría e os métodos e instrumentos derivados das proposicións científicas que forman a base da profesión. Ten como obxectivo principal que el estudante adquira coñecementos sobre cal foi e será el contorna profesional, como foi evolucionando a humanidade e con ela a profesión, cales son as bases científicas e conceptuais da profesión, así como a metodoloxía de traballo. Así como os coidados básicos que se prestan ante a alteración do auto-coidados.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Contidos

Tema	
MÓDULO IV: Metodoloxía científica. Plans de coidados	1-Proceso de atención de enfermaría (P.A.E.). 2-Etapas do P.A.E. (valoración, diagnóstico, planificación, execución e avaliación). 3-Taxonomía NANDA, NOC, NIC.
MÓDULO II: Padróns funcionais de saúde de Marjorie Gordon.	1-Percepción - Xestión da saúde 2-Nutrición - Metabolismo 3-Eliminación 4-Actividade - Exercicio 5-Sono - Descanso 6-Cognitivo - Perceptual 7-Auto percepción - Autoconcepto 8-Rol - Relacións 9-Sexualidade - Reprodución 10-Adaptación - Tolerancia ao estrés 11-Valores - Crenzas
MÓDULO III: Principios, técnicas e procedementos de coidados básicos.	1-Constantes vitais. 2-Administración de medicamentos. 3-Termorregulación. 4-Respiración. 5-Nutrición. 6-Hidratación. 7-Eliminación urinaria/intestinal. 8-Descanso e sono. 9-Comunicación. 10-Seguridade. 11-Recollida de mostrás.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Lección maxistral	40	40	80
Seminario	15	5	20
Estudo de casos	4	8	12

Resolución de problemas	4	8	12
Exame de preguntas obxectivas	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Estudo de casos	Proba na que o alumno/a debe analizar un feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticarlo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Resolución de problemas	Actividade na que se formula un problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Apoio individualizado para favorecer a adquisición de habilidades e competencias no desenvolvemento de procedementos básicos de enfermaría.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Tutorías: resolución de dúbidas relacionadas cos contidos da materia.
Estudo de casos	Asesoramento e orientación no desenvolvemento do proceso de atención de enfermaría (P.A.E.).
Resolución de problemas	Seguimento das actividades individuais que o estudante leva a cabo de forma autónoma.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Valorarase a participación activa e cumprimento de instrucións.	20	
Estudo de casos	Mediante a presentación dun caso o alumno deberá aplicar os coñecementos adquiridos na materia, desenvolvendo un PAE.	20	
Resolución de problemas	Céntrase na toma, interpretación básica e rexistro das constantes vitais.	20	
Exame de preguntas obxectivas	Preguntas tipo test con 4 opcións de resposta e soamente 1 correcta. Restan as respostas incorrectas.	40	

Outros comentarios sobre a Avaliación

O estudiantado pode optar por avaliación continua ou avaliación global, segundo as súas necesidades individuais.

Presuponse a avaliación continua, o rexeitamento a esta e a elección de avaliación global, será comunicada formalmente segundo a metodoloxía establecida para iso e publicada na web.

Avaliación continua (AC):Asistencia obrigatoria. O 20% de faltas non xustificadas implica a perda do dereito á avaliación continua, considerándose faltas xustificadas: a realización de exames, a presenza en órganos colexiados, o ingreso hospitalario e a enfermidade ou baixa médica (achegando xustificante pertinente).

A cualificación da AC, obterase da suma de cada unha das probas: SEMINARIO (20%), ESTUDO DE CASOS (20%), RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS (20%) e EXAME DE PREGUNTAS OBXECTIVAS (40%).

O exame constará de 60-80 preguntas tipo test, con 4 opcións de resposta; cada erro resta 0.25 do cómputo total de correctas.

Os exames realizaranse nas aulas 21 e 23, na data establecida segundo o calendario oficial publicado na web do centro. Deberase alcanzar unha nota mínima de 5/10 en cada metodoloxía avaliada, en caso de non alcanzar esta cualificación, o estudante perderá a AC.

Avaliación global (AG):O estudiantado que renuncie ou perda a avaliación continua, optará a unha proba final cun valor do 80% dado que o seminario (10%) e o estudo de casos é obrigatorio.

O exame constará de 80-100 preguntas tipo test, con 4 opcións de resposta; cada erro resta 0.25 do cómputo total de correctas.

Os exames realizaranse nas aulas 21 e 23, na data establecida segundo o calendario oficial publicado na web do centro. Deberase alcanzar unha nota mínima de 5/10 en cada metodoloxía avaliada para superar a materia.

2ª OPORTUNIDADE: O non superar a materia en calquera das dúas modalidades en 1ª oportunidade, implica que na 2ª oportunidade, o estudiantado optará a un exame global que suporá o 100% da nota.

O exame constará de 100 preguntas, con 4 opcións de resposta; cada erro resta 0.25 do cómputo total de correctas. Deberase alcanzar unha nota mínima de 5/10 para superar a materia.

MATRÍCULA DE HONRA: Para discernir a Matrícula de Honra en caso de idéntica cualificación entre varios estudantes, utilízase como criterio de asignación o expediente académico na data en cuestión.

Compromiso ético: Espérase que o estudiantado presente un comportamento ético adecuado. En caso de detectar un comportamento non ético (copia, plaxio, uso de aparellos electrónicos non autorizados. etc.) considerarase que non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Nese caso, a cualificación final en primeira convocatoria será de suspenso (0,0). Non se permitirá o uso de ningún dispositivo durante as probas de avaliación salvo autorización expresa.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Martínez Martín, Mª Luisa; Chamorro Rebollo, Elena, **Historia de la Enfermería**, 3ª Edición, Elsevier, 2017

-Kozier, B: y otros, **Fundamentos de Enfermería. Conceptos, proceso y práctica**, 7ª Edición, MacGraw-Hill. Intermamericana, 2005

Heather Herdman, T., **Diagnósticos Enfermeros. Definiciones y clasificación**, Elsevier, 2021/2023

Luís Rodrigo, M. T., **Los Diagnósticos Enfermeros. Revisión crítica y guía práctica**, 9ª Edición, Masson Elsevier, 2006

Joanne Dochterman, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, ELSEVIER, 2018

Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC), ELSEVIER, 2019

Nora Hilda González-Quirarte y Hortensia Castañeda-Hidalgo, **Proceso de enfermería (Guía teórico-práctica para dar respuesta a las necesidades de salu)**, 1ª Edición, ELSEVIER, 2024

Bibliografía Complementaria

Carpenito, Linda J., **Manual de Diagnósticos Enfermeros**, 14ª Edición, MacGraw-Hill. Intermamericana, 1995

Rol de Enfermería,

Enfermería Clínica,

www.index-f.com/new/cuiden/, Fundación Index,

www.fisterra.com/, Elsevier,

Mitjà Costa, Jordi, <http://enfermeriablog.com/#>,

<http://www.portalhiades.com/>,

MArion Johnson, **Interrelaciones NANDA, NOC Y NIC Mosby 2º Edicion**, 2ª Edición, ELSEVIER, 2012

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica I/V53G140V01204

Introducción á enfermaría clínica/V53G140V01201

Prácticas clínicas I/V53G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101

Psicoloxía: Psicoloxía/V53G140V01102